

Merudgiftsydelse efter Lov om social service § 41 til børn

Lov om social service's formål ifølge § 1 er:

- at tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer
- at tilbyde en række almene serviceydelser, der også kan have et forebyggende sigte
- at tilgodese behov, der følger af nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.
- at fremme den enkeltes mulighed at klare sig selv eller lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten.

Hjælpen bygger på den enkeltes ansvar for sig selv og sin familie og skal tilrettelægges ud fra den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med borgeren.

Afgørelse efter loven træffes på baggrund af faglige og økonomiske hensyn.

Kommunens rådgivningspligt følge Lov om social service (LSS) § 10

Kommunen har pligt til at sørge for gratis rådgivning og være opmærksom på, om borgeren har brug for anden hjælp efter Lov om social service eller anden lovgivning.

Borgeren har pligt til at give de oplysninger, der er nødvendige for at vurdere, om man er berettiget til hjælp.

Lov om social service er en rammelov, og det betyder, at lovteksten ikke er særlig uddybende, men at det er nødvendigt at læse vejledninger fra Socialministeriet, principafgørelser fra Ankestyrelsen (den højeste klagemyndighed) o. lign. for at få en mere præcis beskrivelse af, til hvem og hvorledes hjælpen kan ydes.

Samtidig bygger Lov om social service på et skønsprincip, hvilket betyder, at den kommunale rådgiver (sagsbehandler) skal vurdere ud fra barnets og familiens konkrete situation, de tilgængelige oplysninger, viden om funktionsnedsættelser m.v. Det er derfor vigtigt, hvilken erfaring den pågældende har – herunder viden om, hvad f. eks. en Autisme Spektrum Forstyrrelse (ASF) kan betyde – om pågældende har kendskab til de relevante vejledninger og især de afgørelser, som Ankestyrelsen jævnligt udsender, samt hvilken overordnet støtte, holdning og serviceniveau, der er i kommunen – selv om kommunen aldrig må inddrage usaglige økonomiske elementer i vurderingen.

Der er således mulighed for store forskelle i tolkningen af lovteksten.

Støtte til familier med et barn med betydelig og varigt nedsat funktionsevne.

Lov om social service har 2 paragraffer, der er beregnet til at hjælpe forældre, som har et barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, nemlig § 41 (merudgiftsydelse) og § 42 (dækning af tabt arbejdsfortjeneste). De følgende afsnit om personkredsen gælder både § 41 og 42, men det er kun § 41, der beskrives nærmere efterfølgende. Der kan henvises til artikel om § 42 på Landsforeningen Autisme's hjemmeside.

Personkredsen/målgruppen:

Lov om social services Vejledning nr. 9007 af 7. januar 2014 om særlig støtte til børn og unge og deres familier giver en bredere beskrivelse end loven af, hvad det vil sige at have en betydelig og varigt nedsat funktionsevne. Vejledningen findes på Social- og Indenrigsministeriets hjemmeside: www.sim.dk.

Den nævner eksempler på funktionsnedsættelser/lidelser, der vil kunne falde ind under bestemmelsen:

Udviklingshæmning, sindslidelser, epilepsi, diabetes, hjerneskade, nedsat bevægelsesfunktion, herunder respirationsinsufficiens, nedsat tale-, syns eller hørefunktion samt udviklingsforstyrrelser.

Desuden kan børn og unge med indgribende kroniske eller langvarige lidelser være omfattet af personkredsen. Det kan f. eks. handle om Calve Pertes eller for tidligt fødte børn.

For at blive omfattet af personkredsen/målgruppen vil det i praksis sige, at den nedsatte funktionsevne skal sætte en del begrænsninger for dagligdagen, og her kommer skønnet/den konkrete vurdering af barnet ind:

- hvor meget mindre kan barnet i forhold til et "almindeligt" barn,
- hvilke begrænsninger medfører det for familiens måde at leve på,
- hvilke særlige hensyn skal der tages til barnet,
- hvad betyder det for evt. søskende,
- skal hjemmet/omgivelserne indrettes på en særlig måde osv.?

Vejledningen noterer, at det er graden af den nedsatte funktionsevne, der er afgørende for, om man kan modtage støtte, og det er ingen betingelse, at barnet har en diagnose, ligesom det heller ikke kan kræves, at der foreligger en § 50 undersøgelse.

Erfaringen viser dog, at det ofte er lettere at få støtte, hvis man har lægelige oplysninger, der giver barnet en diagnose, og især en eventuel funktionsbeskrivelse fra børnepsykiatrisk afdeling, beskrivelser fra PPR, institutioner eller lignende.

Betingelser for at få støtte efter LSS § 41

- Barnet skal bo hos forældrene
- Barnet skal have en betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kronisk lidelse
- Det er en nødvendig merudgift

- Det er en forudsætning, at merudgiften er en følge af den nedsatte funktionsevne
- Kun hvis udgiften ikke kan dækkes på anden måde – eksempelvis anden lovgivning
- At kommunens anvisninger med hensyn til pasning m.v. skal følges

Man skal være opmærksom på, at vejledningen taler om nødvendige og sandsynliggjorte merudgifter – ikke dokumenterede, selv om det kan gøre en bevilling og efterfølgende beregning lettere, hvis man har nogle regninger at gå ud fra. Principafgørelse 98-13.

Merudgiftsydelsen er beregnet til at dække de udgifter, som skyldes den nedsatte funktionsevne. Altså udgifter som familien ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke har en nedsat funktionsevne.

Det giver meget store muligheder for at anvende skønnet og interne regler i kommunen og er medvirkende til, at LSS § 41 på godt og ondt kaldes for en "gummiparagraf".

Kommunen er uanset interne retningslinier m.v. forpligtiget til at anvende et helhedssyn over for familien og i samarbejde med familien vurdere, hvilken støtte, familien har brug for.

Merudgiftsydelsen er skattefri og indkomstuafhængig.

Mange forældre oplever, at der kan være stor usikkerhed om, hvorvidt noget skal tages med i en beregning under LSS § 41, eller om kommunen vurderer, at det i stedet er et hjælpemiddel, som bør ydes efter LSS § 112, eller et behandlingsredskab, som bør ydes af et sygehus.

Kommunen har pligt til at afklare dette internt jfr. LSS § 10, og bør sikre, hvis ydelsen ikke kan gives efter den ene paragraf, at det undersøges, om der er mulighed for at give den efter en anden i stedet.

Formålet med § 41 er at medvirke til:

- at børn og unge med handicap kan blive i deres familie og dermed undgå at komme på institution e.l., hvis det er barnets tarv
- at familien kan leve så normalt som muligt med barnets/den unges handicap
- at hindre at barnets/den unges handicap forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

Vejledningen giver nogle eksempler på, hvilke udgifter, der kan medtages i en beregning, men er ikke nødvendigvis udtømmende.

Udviklingen og forskningen er medvirkende til, at der skabes nye muligheder for at yde støtte til børn og unge med nedsat funktionsevne, men også at noget bliver almindeligt i de fleste hjem og således ikke er en merudgift længere.

Eksempler på merudgifter:

- Egenbetaling på tilskudsberettiget medicin
- Kost og diætpræparater
- Kost/logi til forældre under barnets sygehusophold, hvis det er nødvendigt, de er der

- Befordring til sygehus, fritid, dagtilbud, skole, behandling, aflastning m.v.
- Nødvendig deltagelse i handicaprelaterede kurser (også til andre end forældrene) – herunder kørsel og evt. pasning af andre børn
- Særligt legetøj og fritidsbeskæftigelse
- Aflastning i hjemmet (privat ansat hjælp)
- Forhøjede forsikringspræmier
- Drift af bil – kun i ganske særlige tilfælde
- Vådligger – kan kun eventuelt medregnes, når barnet kommer i skole
- Brillor – kan kun medregnes, hvis barnet ofte ødelægger dem
- Ekstra slitage på tøj/sko
- Ekstra vask

Kost og diætpræparater tages normalt kun med i beregningen, hvis de er lægedokumenterede, ligesom man normalt ikke kan få dækket kørsel til særlige dagtilbud, hvor dagtilbudet skal sørge for kørselen, kørsel til sygehusbehandling, hvor sygehusene skal dække udgiften, kørsel til skole, hvor skolen skal sørge for transport eller kørsel til alternative behandlingsformer. Drift af bil er kun i de ganske særlige tilfælde, hvor familien f. eks. enten er blevet nødt til at købe en bil eller at have en ekstra bil på grund af barnets handicap. Der kan i givet fald kun medtages driftsudgifter, men ikke afdrag på en evt. "invalidebil" (bevilliget efter LSS § 114).

Den privat ansatte hjælp kan variere fra få timer om ugen – eksempelvis som praktisk støtte eller barnepige om morgenen – til en egentlig ansættelse som hjælper for barnet/den unge. Her kan kommunen hjælpe med at klare det administrative. I ganske særlige situationer kan der ydes tilskud til ferie – også i udlandet – se Principafgørelse [C-40-03](#).

Beregning:

For at komme i betragtning til ydelser efter LSS § 41, skal man have sandsynliggjorte merudgifter – de forskellige godkendte udgifter lægges sammen – der årligt udgør mindst 5044,- kr. i 2020 (ikke en egenbetaling) ellers udløser det ingen udbetaling. (Årligt betyder her 12 sammenhængende måneder jfr. Principafgørelse [C-25-03](#)). Hvis en familie har flere børn, som er omfattet af personkredsen, er det de samlede godkendte udgifter, som ligger til grund for beregningen.

Herefter beregnes, hvad merudgifterne er om måneden, idet meningen er, at forældrene får en månedlig ydelse, de selv kan disponere over.

Dette beløb rundes op eller ned til nærmeste 100,- kr.

Mange kommuner har en aftale om eksempelvis levering af medicin med apotekerne, så man i stedet for at udbetale et beløb til forældrene, sender en bevilling til et apotek. Det kan især være en god idé, hvis barnet får meget dyr medicin, og udgifterne varierer meget i årets løb.

Det samme gør sig ofte gældende ved taxabevilling, hvor man også ofte kan have meget forskellige og høje udgifter. Her kan det ligeledes være en fordel, at taxafirmaet sender regningen til socialforvaltningen.

Når man første gang står i situationen, kan det naturligt være svært at vide på forhånd, hvor meget barnet "koster" ekstra i forhold til andre børn. Her kan en mulighed være, at man får en foreløbig ydelse udbetalt, og kommunen få måneder efter laver opfølgning.

Der skal altid ske opfølgning en gang årligt, hvor forældrene skal kunne dokumentere de væsentligste udgifter.

En regulering kan også ske, hvis der sker væsentlige ændringer i barnets eller familiens situation, men med lovændringen 1.1.2015 bliver det op til kommunerne, om der er behov for det inden den årlige genvurdering.

Afgørelser:

Kommunen har pligt til, hvis borgeren ønsker det, at give en skriftlig afgørelse. Det bør fremgå, hvilke udgifter, der er taget med i vurderingen, bl.a. så forældrene kan få overblik herover, og en evt. senere regulering bliver lettere. Hvis kommunen giver afslag, skal afgørelsen begrundes, og kommunen skal give klagevejledning. Kommunen er også forpligtet til at hjælpe borgeren med at klage. Man skal her være opmærksom på, at der kun er 4 ugers frist til at klage, fra den dag man modtager afslaget.

Aktindsigt:

Kommunen har pligt til at føre en journal om det, der foregår omkring borgeren. Altså til at skrive, hvad borgeren retter henvendelse om, og hvilke afgørelser der træffes. Desuden til at registrere, hvilke oplysninger kommunen modtager. Det kan f. eks. være lægelige akter, notater fra daginstitution o. lign. Man har altid ret til at få aktindsigt i sin egen journal. Det vil sige, at man kan rette henvendelse til kommunen og bede om at få kopi af både journalark og de akter, kommunen er i besiddelse af. Det kan være en god mulighed for dels at se, hvilke oplysninger kommunen har, dels for at følge med i sagsforløbet.

De fleste kommuner vil helst have en skriftlig anmodning om aktindsigt, men der er ingen formelle krav, så det er nok at skrive en linie til rådgiveren herom. Socialforvaltningen bør inden 10 dage give aktindsigt eller oplyse, hvornår man kan forvente afgørelsen.

Ulla Kjer
December 2019